

Tervishoiuteenuste korraldamise seaduse ja võlaõigusseaduse muutmise seadus (patsiendi elulõpu tahteavaldus)

§ 1. Tervishoiuteenuste korraldamise seaduse muutmine

Tervishoiuteenuste korraldamise seaduse muutmine:

1) paragrahvi 59¹ lõiget 4 täiendatakse punktiga 7 järgmises sõnastuses:

„7) patsiendi elulõpu tahteavalduse tunnistaja ja kaasatud usaldusisiku üldandmed.“;

2) paragrahvi 59¹ lõiget 5 täiendatakse punktiga 3² järgmises sõnastuses:

„3²) tühistatud patsiendi elulõpu tahteavaldusi üks aasta;“;

3) seadust täiendatakse peatükiga 5² järgmises sõnastuses:

„5². peatükk Patsiendi elulõpu tahteavaldus

§ 59⁵. Patsiendi elulõpu tahteavaldus

(1) Patsiendi elulõpu tahteavaldus (edaspidi *elulõpu tahteavaldus*) on vabatahtlik dokument, mille isik koostab juhuks, kui ta satub tulevikus otsusevõimetusse seisundisse ning millega ta avaldab tahet loobuda käesoleva paragrahvi lõike 4 alusel kehtestatud määruses kindlaks määratud tervishoiuteenuste, mida oleks osutatud isikule pöördumatus terviseseisundis, osutamisest. Pöördumatu terviseseisund peab olema selline, millest paranemise võimalus on vähetõenäoline ja millega kaasneb püsivalt elukvaliteet, mida isik ei soovi. Terviseseisundit leevendavast tervishoiuteenusest loobumine ei ole võimalik.

(2) Elulõpu tahteavalduses võib isik väljendada lisaks käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatule raviga mitteseotud elulõpu juhised ja eelistused. Need ei ole tervishoiuteenuse osutajale siduvad.

(3) Elulõpu tahteavaldus on tähtajatu.

(4) Tervishoiuteenuste ja raviprotseduuride loetelu, millest saab pöördumatute seisundite puhul keelduda, kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega.

§ 59⁶. Elulõpu tahteavalduse koostaja

(1) Elulõpu tahteavalduse võib koostada teo- ja otsusevõimeline isik.

(2) Elulõpu tahteavalduse võib koostada piiratud teovõimega vähemalt 18-aastane otsusevõimeline isik, kes on teda nõustanud arsti hinnangul võimeline vastutustundlikult kaaluma selle dokumendi koostamise poolt- ja vastuargumente.

§ 59⁷. Elulõpu tahteavalduse koostamine ja jõustumine

(1) Elulõpu tahteavaldust, välja arvatud elulõpu juhiseid ja eelistusi, saab koostada arsti nõustamisel. Nõustamisel selgitab arst isikule elulõpu tahteavalduse olemust, pöördumatuid haigusseisundeid ning raviviiside sisu. Samuti selgitab arst tervishoiuteenustest loobumise võimalikke tagajärgi.

(2) Arst kinnitab käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud nõustamise tervise infosüsteemi vahendusel, esitades elulõpu tahteavalduse andmed käesoleva seaduse § 59² lõike 2 alusel kehtestatud määrase andmekoosseisus.

(3) Elulõpu tahteavaldus koostatakse tervise infosüsteemis ja lisatakse digitaalallkiri või arsti juures ja allkirjastatakse omakäeliselt. Omakäeliselt allkirjastatud elulõpu tahteavalduse sisestab arst tervise infosüsteemi käsitsi.

(4) Elulõpu tahteavaldus jõustub pärast arsti kinnitamist ning käesoleva paragrahvi lõikes 3 nimetatud viisil tervise infosüsteemi jõudmisel.

(5) Elulõpu tahteavalduse koostamise tingimused ja kord sätestatakse käesoleva seaduse § 4² lõigete 3 ja 6 alusel kehtestatud määruises.

§ 59⁸. Usaldusisik

(1) Elulõpu tahteavalduse koostamisel võib isik kindlaks määrata usaldusisiku, kes kaitseb tema huve elulõpu tahteavalduse rakendamisel, kui isik on sattunud pärast elulõpu tahteavalduse koostamist otsustusvõimetusse seisundisse. Arst teavitab esimesel võimalusel usaldusisikut elulõpu tahteavalduse alusel tervishoiuteenuse osutamata jätmisest.

(2) Elulõpu tahteavaldus ja selle tühistamine tehakse usaldusisikule nähtavaks tervise infosüsteemis.

(3) Elulõpu tahteavalduse juures peab kajastuma usaldusisiku omakäeline allkiri või digitaalallkiri väljendamaks tema nõusolekut.

(4) Usaldusisiku ja teiste lähedaste arvamuste vastuolu korral elulõpu tahteavalduse rakendamisel lähtub arst usaldusisiku seisukohast.

(5) Usaldusisikuks tohib olla vähemalt 18-aastane teo- ja otsusevõimeline isik. Usaldusisikuks ei tohi olla isikut elulõpu tahteavalduse koostamisel nõustanud arst.

§ 59⁹. Tunnistaja

(1) Kui isik ei saa ise anda digitaalallkirja või omakäelist allkirja elulõpu tahteavaldusele, annab allkirja tunnistaja.

(2) Tunnistajaks tohib olla elulõpu tahteavalduse koostaja heakskiidetud vähemalt 18-aastane teo- ja otsusevõimeline isik. Tunnistajaks ei tohi olla isikut elulõpu tahteavalduse koostamisel nõustanud arst.

(3) Tunnistaja peab teadma elulõpu tahteavalduse sisu selle koostamisel, kuid seda ei tehta talle tervise infosüsteemis nähtavaks.

§ 59¹⁰. Elulõpu tahteavalduse tühistamine

(1) Isik saab elulõpu tahteavalduse ilma arsti nõustamiseta igal ajal tühistada kas tervise infosüsteemis või muul selgelt väljendatud viisil, mis on kolmandale isikule arusaadav ning mis jõuab arstini.

(2) Kui isik tühistab elulõpu tahteavalduse muul moel kui tervise infosüsteemis, peab arst elulõpu tahteavalduse tühistamisest teada saades selle ise tervise infosüsteemis viivitamatult tühistama.

(3) Elulõpu tahteavalduse tühistamine jõustub tervise infosüsteemi kande tegemisest välja arvatud juhul, kui isikule teenust osutav tervishoiutöötaja teadis tühistamisest varem.

§ 59¹¹. Elulõpu tahteavalduse koostamise rahastamine

Elulõpu tahteavalduse koostamist rahastatakse Tervisekassa eelarvest tervishoiuteenuste loetelus sätestatud alustel, tingimustel ja korras.“.

§ 2. Võlaõigusseaduse muutmine

Võlaõigusseaduses tehakse järgmised muudatused:

1) paragrahvi 759 tekst loetakse lõikeks 1 ning §-i täiendatakse lõikega 2 järgmises sõnastuses:

„(2) Kui patsient on sattunud otsusevõimetusse seisundisse ja on koostanud patsiendi elulõpu tahteavalduse tervishoiuteenuste korraldamise seaduse alusel (edaspidi *elulõpu tahteavaldus*), siis loetakse, et isikul puudub tahe elulõpu tahteavalduses nimetatud tervishoiuteenuste suhtes tervishoiuteenuse osutamise lepingut sõlmida.“;

2) paragrahvi 766 täiendatakse lõikega 4¹ järgmises sõnastuses:

„(4¹) Otsusevõimelisel patsiendil on õigus loobuda tulevikus otsusevõimetusse seisundisse sattudes tervishoiuteenusest, kui ta on koostanud elulõpu tahteavalduse tervishoiuteenuste korraldamise seaduses nimetatud tingimustel.“;

3) paragrahvi 767 täiendatakse lõikega 1¹ järgmises sõnastuses:

„(1¹) Otsusevõimetu patsiendi puhul tervishoiuteenuse osutamisel tuleb lähtuda tema koostatud elulõpu tahteavaldusest. Omakseid tuleb võimalusel teavitada elulõpu tahteavalduse alusel tervishoiuteenuse osutamata jätmisest.“.

§ 3. Seaduse jõustumine

Käesolev seadus jõustub 2027. aasta 1. jaanuaril.

Lauri Hussar
Riigikogu esimees

Tallinn, 2025. a

Algatab Vabariigi Valitsus 2025. a